

שאלות למערכת אקולוגית

- מהם הגורמים האביוטים המאפיינים?
- מי נמצא כאן?
- כיצד מותאמים לתנאי הסביבה?
- מהם יחסי הגומלין ביניהם?

מערכת אקולוגית של החורש הים-תיכוני

ד"ר מיכל (מוקי) גרוס

הביומה הים תיכונית

מאפייני החורש הים תיכוני

- רום: 200 – 1000 מ'
- מקצב אקלימי דו-עונתי
- משקעים: 350 – 1000 מ"מ
- מידה רבה של **תנודתיות ואי ודאות** בין-שנתית במשקעים
- מגוון טיפוס סלע וקרקע, **קרקעות דלות יחסית בנוטרינטים (חנקן וזרחן)**
- היסטוריה של התערבות אנושית

אילוצים עיקריים: יובש קיצי ומשטרי הפרעה

תצורת הצמח המצויה בממלכת הקי Fynbos (fine bush).

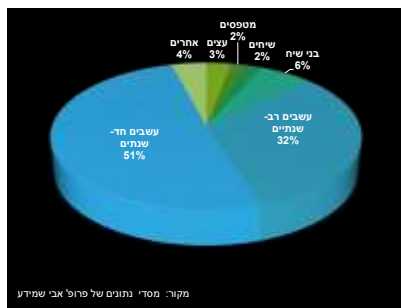

חורש ים תיכוני בישראל וצ'פראל בקליפורניה

צורות החיים בסובב הים-תיכוני בישראל

באזור הים תיכוני בישראל גדלים 1575 מיני צמחים

מהי צורת החיים השלטת בסובב הים-תיכוני בישראל?

חתך צומח באזור שנפגע משלוש שריפות ב-1983/2006/2010

יתרון החד-שנתיים:

- ❖ התחמקות ממחסור במים בקיץ
- ❖ יכולת ניצול משאבים מהירה
- ❖ ניצול שטחים המתפנים עקב הפרעות
- ❖ הימצאות זרעים בבנק זרעים בקרקע תוך שמירה על חיוניות ארוכת טווח

מהי חברת השיא (קלימקס)?

העצים והשיחים גבוהים בצמחייה הים-תיכונית במיעוט, אך הם השולטים בחורש הים תיכוני מבחינת הביומסה וכיסוי השטח

אנדזואוכריה-יחידות ההפצה נישאות בתוך גופו של בעל החיים לאחר שאכל אותן (אכילת פרות ע"י ציפורים ויונקים והפצתם עם הפרשתם).

עסיסי, טעים צבעוני, בולט
הגנה במעבר במערכת העיכול
יתרון בתוספת לחות וחומרי דשן הנמצאים בהפרשות

התאמה - קו-אבולוציה עם בעל החיים

- זמן הבשלה
- גודל
- צבע
- ריח
- טעם
- מקום

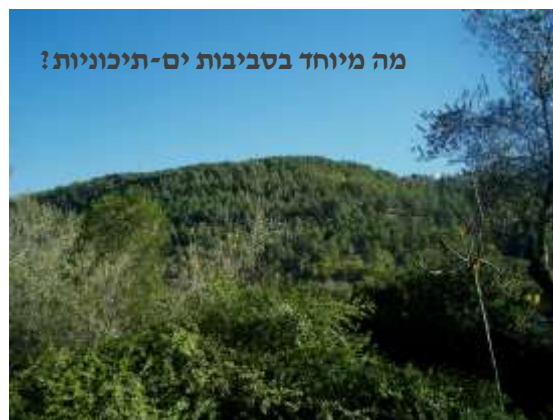
מה מיוחד בסביבות ים-תיכוניות?

♦ באזורים הים-תיכוניים מצויים 20% מצמחי העולם בעוד שהם תופסים לא יותר מ-5% משטח היבשות.

♦ לאגן הים התיכון יש חשיבות עליונה בשימור המגוון הביולוגי העולמי כי יותר מ-50% מהצמחים בו (12,500) הם אנדמיים (מצויים רק בו). אחד מ-25 מוקדי מגוון עולמיים.

♦ זה 4.3% מהצמחים האנדמיים בעולם אבל רק בשני אזורים בעולם – האנדים בדרום אמריקה ואיי מלאזיה-אינדונזיה – יש % גבוה יותר.

מה מיוחד בסביבות ים-תיכוניות?

מקורות מידע

פרבלוצקי, א. לחמן, א., פולק, גדי, 1992 החורש הים – תיכוני סיכום ספרות. הוצאת גן הנדיב והחברה להגנת הטבע.

החורש הים-תיכוני בישראל כערך טבע עולמי – תקצירי הרצאות בכנס שהתקיים בגן הבוטני במכללת אורנים.

פולק, ג., 1992. "צורות חיים, שלבים פנולוגיים ומקצבי פעילות". בתוך: קורס צומח וצמחים. הוצאת האוניברסיטה הפתוחה. יחידה 1: 30-41.

פולק, ג., 1992. "סוקצסיה וקלימקס". בתוך: צומח וצמחים. הוצאת האוניברסיטה הפתוחה. יחידה 4: 28-38.

נאמן, ג., 1994. השפעת התפוצה, צורת-החיים ובית-הגידול על ההתנהגות העונתית של הצמחים - עבודת סיכום לביקור בגן הבוטני. עלון מורי הביולוגיה 137: 35-49.

איומים על החורש הים תיכוני

❖ **אבדן וקטוע של בתי גידול טבעיים**

(בניה, סלילת כבישים, חקלאות, כריתה, ייעור ועוד).

❖ **שינוי אופי בית הגידול ודחיקת מינים מקומיים**

(ציד, הרעלה, התפראות חיות בית, השלכת זבל, תיירות, העדר רעייה, פלישת מינים)

תודה על ההקשבה